

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Heeft u weer kinderporno op uw computer?

Wingerden, S.G.C. van

Citation

Wingerden, S. G. C. van. (2023). Heeft u weer kinderporno op uw computer? *Proces: Tijdschrift Voor Strafrechtspleging*, 102(4), 205-207. doi:10.5553/PROCES/016500762023102004001

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3641063>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

TEN GELEIDE

Heeft u weer kinderporno op uw computer?

Sigrid van Wingerden*

Het Meldpunt Kinderporno ontving in 2021 ruim 400.000 meldingen van online beeldmateriaal waarbij er sprake is van seksuele exploitatie van minderjarigen. Bij ruim 300.000 van die meldingen vinden de analisten van het meldpunt ook daadwerkelijk beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik.¹ Dit is nog maar het topje van de ijsberg: het internet staat vol met foto's en video's van kinderen die misbruikt worden. De opsporing van online kinderporno is lastig: veel blijft buiten het zicht van opsporingsdiensten omdat daders bijvoorbeeld gebruikmaken van *darknets*. En daders zijn lastig te achterhalen omdat zij met encryptie werken of omdat politie en justitie geen bevoegdheden hebben omdat de afbeeldingen op een buitenlandse server staan.² Bovendien is er zoveel online kinderporno, dat politie en justitie niet de capaciteit hebben om alles op te sporen en te vervolgen: zij moeten prioriteiten stellen. De politie focust zich daarom op het identificeren en in veiligheid brengen van kinderen en op het opsporen van misbruikers, producenten en verspreiders van kinderporno.³ Ook het Openbaar Ministerie legt in de Richtlijn Kinderpornografie de prioriteit voor vervolging met name bij vervaardigers en verspreiders.⁴ Toch worden in de praktijk vooral downloaders vervolgd.⁵

Als een downloader van kinderporno (waarbij geen baby's of peuters zijn betrokken en evenmin sprake is van een gewelddadig element), die niet eerder is veroordeeld voor zedendelicten, veroordeeld wordt voor het bezit van een geringe hoeveelheid kinderporno, is het oriëntatiepunt voor de straftoemeting 240 uur taakstraf en 6 maanden gevangenisstraf, waarvan een kort gedeelte onvoorwaardelijk, met bijzondere voorwaarden.

Als bijzondere voorwaarde kan de rechter opleggen dat de veroordeelde meewerkt aan controle van zijn gegevensdragers, zoals computers, telefoons, harde schijven en USB-sticks. Hij moet controleurs dan toegang geven tot zijn huis en wachtwoorden. Deze bijzondere voorwaarde spreekt tot de verbeelding als men wil voorkomen dat de dader opnieuw de fout ingaat. Door de dader mee te laten werken aan

* Dr. mr. Sigrid van Wingerden is universitair hoofddocent bij het Instituut voor Strafrecht en Criminologie van de Universiteit Leiden en tevens voorzitter van de redactie van *PROCES*.

1 Expertisebureau online kindermisbruik, Jaarverslag 2021, <https://jaarverslag2021.offlimits.nl/pdf/EOKM-jaarverslag2021-A5-NL-DEF-interactief.pdf>.

2 J.J. Oerlemans, 'Aanpak van kinderpornografie op internet', *Informatiebeveiliging* 2011, 2, p. 4-8.

3 www.politie.nl/binaries/content/assets/politie/wet-open-overheid/00-landelijk/meldingen-en-aangiften-van-verkrachting/003---politie-instructie_zeden_kinderporno_en_kinderseksstoerisme.pdf.

4 www.om.nl/onderwerpen/beleidsregels/aanwijzingen/jeugd---gezin---zedes/aanwijzing-kinderpornografie-2016a005.

5 Oerlemans 2011, p. 4-8.

controles van zijn computer en USB-sticks hopen we hem af te schrikken om opnieuw kinderporno te downloaden. Hij kan dan immers makkelijk tegen de lamp lopen. En mocht afschrikking niet werken, dan zorgen de controles ervoor dat we er snel bij zijn als de veroordeelde weer kinderporno op zijn computer zet.

In de praktijk is het echter niet zo eenvoudig. De bijzondere voorwaarde van medewerking aan controle van gegevensdragers kent verschillende problemen. De Hoge Raad heeft gesteld dat een controle van iemands computer en smartphone een inbreuk op iemands privacy is, waardoor bij die controles moet worden gewaarborgd dat de inbreuk op de persoonlijke levenssfeer niet groter is dan nodig voor het beoogde toezicht.⁶ Als een rechter de bijzondere voorwaarde oplegt, moet hij dus precies aangeven hoe die controles eruitzien en hoe is gewaarborgd dat de persoonlijke levenssfeer van de verdachte daarbij niet verdergaand wordt beperkt dan nodig is voor het beoogde toezicht.

Daar wringt de schoen op verschillende plaatsen, want ten eerste is er onduidelijkheid over *wat* er nu precies mag bij zo'n controle. Hoe vaak mag er gecontroleerd worden? Wat mag dan allemaal bekeken worden? In hoeverre mag iemand gedwongen worden om mee te werken aan zijn eigen veroordeling? Ten tweede is onduidelijk *wie* de controle mag uitvoeren. Is dat de reclassering, die toezicht houdt op de bijzondere voorwaarden? Of is het de politie, omdat er gezocht wordt naar nieuwe strafbare feiten – ook al is er geen concrete verdenking? Wanneer eindigt het toezicht en begint de opsporing? Een knelpunt dat hiermee samenhangt is de vraag: wie heeft de deskundigheid in huis om de controle uit te voeren? Reclasseringswerkers die toezicht houden op de naleving van bijzondere voorwaarden hebben over het algemeen weinig kennis van hoe gegevensdragers onderzocht moeten worden op de aanwezigheid van kinderpornografisch materiaal. De experts van de politie zijn de reclassering daarom tijdelijk te hulp geschoten door jaarlijks een beperkt aantal controles uit te voeren, maar dat zorgt ook voor rolverwarring als toezicht en opsporing door elkaar heen lopen. De wetgever zou hier meer duidelijkheid moeten verschaffen.

De hulp van de politie bij de controles van de gegevensdragers van downloaders is verder problematisch omdat het ten koste gaat van de capaciteit voor de opsporing van de grote vissen: de vervaardigers en verspreiders. Daarnaast rijst de vraag hoe effectief de controles zijn. De veroordeelde moet meewerken aan de controle door al zijn digitale gegevensdragers ter beschikking te stellen aan de controleur. De controleur mag echter niet zelf op zoek gaan naar laptops of USB-sticks in de woning van de veroordeelde. De veroordeelde zou gegevensdragers waar kinderporno op staat makkelijk buiten de controle kunnen houden door simpelweg de USB-sticks of de extra laptop niet aan de controleur te geven. Bovendien is de pakkans maar heel klein omdat de politie momenteel maar een beperkt aantal controles per jaar uitvoert. Het is dus maar de vraag hoeveel gevallen van bezit van online kinderporno door de controles voorkomen worden. De bijzondere voorwaarde van controle van gegevensdragers lijkt daarom vooral een geval van *window dressing*: de controles lijken zo'n goed handhavingsinstrument in de strijd tegen online kinderporno, maar zorgen er in de praktijk voor dat de politie minder capaciteit heeft

6 HR 31 mei 2022, ECLI:NL:HR:2022:807.

voor het opsporen van producenten en verspreiders van kinderporno en voor het identificeren en in veiligheid brengen van de misbruikte kinderen. Het middel schiet zo zijn doel voorbij.

Dit nummer van *PROCES* vangt aan met een bijdrage over narcisme bij geweld in afhankelijkheidsrelaties. **Désiré Palmen** en **Janine Janssen** wijzen erop dat geweld binnen afhankelijkheidsrelaties niet alleen fysiek geweld betreft, maar ook psychisch geweld. Bij psychisch geweld wordt vaak de link met narcisme gelegd. Palmen en Janssen vestigen de aandacht op de risico's van het gebruik van de term 'narcisme' door leken in het debat en bij de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties: verkeerde aannames kunnen het behandeltraject bij geweldsproblematiek in intieme partnerrelaties extra bemoeilijken.

In het volgende artikel rapporteren **Sigrid van Wingerden**, **Lotte van Dillen** en **Gabry Vanderveen** de bevindingen van een experimenteel onderzoek naar het effect van de huidskleur van de verdachte op de straftoemeting. De resultaten van twee verschillende dataverzamelingen laten geen eenduidig beeld zien.

Daarna doet politievrouw **Nicole Olbertz** in de vaste rubriek *PROCES* perikelen verslag van haar bijzondere tocht met een riksja door India om de rechten van meisjes en vrouwen in het Aziatische land onder de aandacht brengen.

Daaropvolgend signaleert **Jeroen ten Voorde** dat het Adviescollege Levenslanggestraften bij zijn advies over de voortzetting of beëindiging van levenslange gevangenisstraf het 'perspectief op vrijlating' vooropstelt. Ten Voorde betoogt dat het Adviescollege ook acht moet slaan op vergelding. Daarvoor maakt hij een onderscheid tussen *corrective* en *moral justice*.

Het nummer sluit zoals altijd af met een PS van een redacteur. Deze keer schrijft **Coosje Peterse** over het project i-Restore 2.0. Het project beoogt de toegang tot hoogwaardige herstelgerichte processen te verbeteren voor jeugdige slachtoffers en jeugdige verdachten of daders. Peterse laat zien hoe het herstelrecht vleugels kan krijgen binnen het jeugd(straf)recht.